

“Alting er gået helt anderledes, end jeg havde forventet. Det er så svært at være mor til jer to. I giver mig stene for brød”.

Peter Øvigs mors ord til sine børn sætter en barsk og rammende scene for hans nyeste bog *Min mor var besat. Da jeg mødte depressionens dæmon*. Bogen er ligesom mange af Øvigs øvrige bøger baseret på en dokumentarisk tilgang båret af aktindsigter og interviews med fagpersoner og mennesker omkring familien. Forskellen fra de tidligere bøger er den stærkt personlige vinkel: Som titlen indikerer, handler bogen om Øvigs egen mors liv med depressionen som fast følgesvend – og dermed også om at være barn af en psykisk syg. Som bogen skrider frem, kommer den også i stigende grad til at handle om forfatterens eget liv med depressioner, ikke mindst den svære depression han havner i midtvejs i skrivearbejdet.

Jeg ser en række paralleller mellem *Min mor var besat* og Christina Leonora Skovs selvbiografiske roman *Den der lever stille*. Begge bøger handler om at vokse op med det, Peter Øvigs søster Mette beskriver som “subtile overgreb”. Der er ikke tale om fysisk vold og synlige overgreb. Men om vedvarende grænseoverskridelser, frygt, anklager og rolleombytninger, hvor de voksne bliver børn og børnene de voksne. Dominerende mødre og fædre, der mere eller mindre stiltiende har set til fra sidelinjen. Både Skov og Øvig flyttede/flygtede tidligt fra deres barndomshjem og har brugt en stor del af deres voksenliv på at holde deres mødre ude i strakt arm. Og for dem begge har muligheden for at skrive en bog om deres mor først for alvor materialiseret sig efter, at mødrene er gået bort.

Forskellen er bl.a., at Øvigs bog tager eksplicit afsæt i psykisk lidelse – moderens depression, samt en ikke-diagnosticeret neurotisk personlighedsforstyrrelse. Og så inkluderer den et større persongalleri af folk omkring moderen og familien: Naboer, barndomsvenner, familiemedlemmer og behandlere. Bogen er ikke blot et forsøg på at forstå moderens depression, men også en undersøgelse af den historiske kontekst, som den opstod i. Hvilken betydning har det haft at vokse op i en tid, hvor kvinder forventedes at være hjemmegående fra det øjeblik, de fik børn, og hvor psykisk sygdom var et tabu, der blev fejtet væk under gultæpperne ude i de fine, nye parcelhuskvarterer?

Bogen henvender sig til enhver med en nysgerrighed på det at vokse op i en dysfunktionel familie – og til alle med en interesse for depression som subjektivt fænomen. Som psykolog, der ikke dagligt beskæftiger sig med det kliniske felt, fik jeg føjet masser af stærke og interessante nuancer på oplevelsen af at vokse op med og omkring psykisk sygdom – og til diskussionerne om terapi over for medicinering. Ift. sidstnævnte udgør Peter Øvigs en noget nær perfekt ‘case’. Gennem bogen beskriver han sin markante rejse fra tidligt i sin journalistkarriere at skrive stærkt kritisk om medicinering af psykiske lidelser og søge svar og lindring i alternative miljøer og til siden at erkende, at det rette navn for hans ‘mørke perioder’ er den samme depression, som plagede hans mor, havne i det psykiatriske system og takke ja til stærk medicin og ECT.

Bogen rækker imidlertid langt ud over temaet om psykisk sygdom. Jeg vil tro, at enhver med interesse for menneskelivets mørkere sider, for hvad, der former os som mennesker, eller for veludførte dokumentariske – og selvbiografiske – værker vil finde bogen spændende. Øvig har altid været eminent til at binde sine dokumentariske fortællinger sammen på tværs af tid og sted, og hans bøger kendetegnes ofte ved et historisk spor og et nutidigt metaspør. Men her har han overgået sig selv og skrevet sin til dato mest medrivende bog. Der springes elegant og umærkeligt i tid og sted, samles op og bindes sløjfer, og sproget er hele vejen igennem ligefremt, stærkt og vedkommende. Der lægges ikke fingre imellem, men der gives samtidig plads til eftertæksomhed, spørgsmål og nuancer.

Bogen giver ikke nogen enkle svar, men er en mangefacetteret undersøgelse af, hvordan vi bliver til dem, vi er, og hvordan det er at leve og overleve med psykisk lidelse tæt inde på livet. Det er en stærkt personlig bog og prisværdigt at turde forholde sig så nysgerrigt og kritisk til sig selv og sin historie, som Øvig gør. Jeg var opslugt og bevæget hele vejen igennem. Jeg kunne have undværet det lange efterord, men har ellers ingen indvendinger. Kun de varmeste anbefalinger.

Af Maria Ovesen, psykolog